

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Нор Віти Віталіївни на тему «Аналітичний інструментарій діагностики економічної безпеки підприємств», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка

На засіданні кафедри економіки та публічного управління приймали участь: завідувачка кафедрою, д-р наук з держ. упр., професор Ковальчук В. Г.; д-р наук з держ. упр., професор Дегтяр А. О.; д-р наук з держ. упр., професор Шведун В. О.; канд. екон. наук, доцент Купріянова В. С.; канд. екон. наук, доцент Павленко Т. Ю.; д-р. екон. наук, професор Давидова І. О.; д-р. екон. наук, професор Ревенко Д. С.; канд. екон. наук, доцент Лебедченко В. В.; канд. техн. наук Філіпковська Л. О.; канд. екон. наук, доцент Дем'яненко О. С.; канд. техн. наук, доцент Петрик В. Л.; канд. екон. наук, доцент Попов О. С.; канд. з держ. упр., доцент Карпеко Н. М.; канд. екон. наук, доцент Уварова І. С.; зав. лабораторією Каменєва З. В.; інж. 1 категорії Косухіна Л. І.; зав. лабораторією Харченко Н. А; лаборант Сідлярук Т. В.

На засідання кафедри запрошені: д-р. екон. наук, професор Ліхоносова Г.С.; канд. екон. наук, доцент Татар М.С.; канд. екон. наук, доцент Фурсова В.А.

На засіданні кафедри відбулася публічна презентація дисертаційної роботи Нор Віти Віталіївни на тему «Аналітичний інструментарій діагностики економічної безпеки підприємств».

За результатами обговорення змісту презентації дисертаційної роботи ухвалено висновок щодо наукової новизни, а також теоретичної та практичної значущості отриманих результатів. Рішення прийнято одногосно.

1. Актуальність теми дослідження. Значущість досліджуваної тематики обумовлена необхідністю забезпечення підприємств ефективними механізмами адаптації до мінливого бізнес-середовища, що характеризується нестабільністю, динамічними змінами та високим рівнем невизначеності. Вплив глобальних і локальних факторів, таких як загострення конкурентної боротьби, прискорений технологічний прогрес, військові конфлікти, зміни у регуляторному полі та періодичні економічні потрясіння, вимагає від компаній гнучких стратегій для забезпечення їхньої стійкості та розвитку. У цих умовах особливої ваги набуває розробка сучасного аналітичного інструментарію для оцінювання економічної безпеки підприємств, що сприятиме оперативному виявленню загроз та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Проте, існуючі підходи часто виявляються недостатньо адаптивними до швидкоплинних змін, що ускладнює точне й своєчасне оцінювання рівня безпеки.

Тому актуальним завданням є вдосконалення методів діагностики економічної безпеки підприємств із використанням сучасних математичних

моделей, алгоритмів машинного навчання, обробки великих даних та інструментів автоматизації. Це дозволить значно підвищити якість і швидкість аналітичних досліджень, а також, перейти від статичних оцінок до динамічного моніторингу загроз. Розв'язання цієї проблеми не лише сприятиме теоретичному поглибленню знань у сфері економічної безпеки, а й забезпечить практичне впровадження інноваційних рішень, спрямованих на підвищення стійкості підприємств, що підкреслює актуальність обраної тематики дисертаційної роботи.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі економіки та публічного управління факультету програмної інженерії та бізнесу Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». Робота проводилася відповідно до тематики наукових досліджень кафедри економіки та публічного управління «Теоретичні та прикладні проблеми економіки та публічного управління в Україні в умовах воєнного стану та повоєнний період» (номер державної реєстрації 0124U000577), де авторкою запропоновано методичний підхід до розроблення моделі інтегрального індексу оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. Також відповідно тематиці наукових досліджень кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування «Організаційний та обліково-фінансовий механізм управління економічною безпекою підприємництва в умовах цифровізації соціально-економічних процесів» (номер державної реєстрації 0124U002695).

3. Наукова новизна отриманих результатів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в наступному.

Удосконалено:

– концепцію аналітичного забезпечення діагностики економічної безпеки підприємства завдяки розширенню переліку теоретико-пізнавальних категорій, кожна з яких охоплює окремі аспекти діагностичного процесу, що дає змогу більш комплексно та системно оцінювати стан економічної безпеки підприємства;

– методичний підхід до розроблення моделі інтегрального індексу оцінювання рівня економічної безпеки підприємства, який базується на комплексному й формалізованому підходах, а також методах факторного, кореляційно-регресійного й кластерного аналізу, що забезпечує підвищення точності й надійності оцінок стану економічної безпеки;

– модель інтегрального індексу оцінювання рівня економічної безпеки підприємства, яка базується на формалізованому підході до відбору, оцінювання й інтерпретації факторів і змінних економічної безпеки, що підвищує точність діагностики, спрощує процес інтерпретації результатів і сприяє ефективнішому оперативному й стратегічному управлінню економічною безпекою підприємства.

Набули подальшого розвитку:

– поняття «економічна безпека підприємства», яке, спираючись на ретроспективний аналіз наукових трактувань і виокремлення ключових ознак,

визначається як активний стан захищеності економічної системи підприємства від негативних впливів внутрішнього й зовнішнього середовищ, такий стан досягається завдяки ефективному використанню наявних ресурсів і впровадженню комплексу заходів щодо ідентифікації, оцінювання й нейтралізації загроз різного характеру (зменшення впливу, уникнення, прийняття або трансферу загроз) з метою забезпечення стійкого функціонування й динамічного розвитку підприємства, підвищення його конкурентоспроможності, а також з можливістю досягнення стратегічних цілей з урахуванням інтересів стейкхолдерів;

– механізм діагностики економічної безпеки підприємства, що містить групи блоків аналітичного, організаційного й виконавчого забезпечення для оцінювання, моніторингу, прогнозування й управління економічною безпекою, що дає змогу оперативно виявляти загрози й ризики, розробляти необхідні управлінські рішення та забезпечувати адаптацію до змін у зовнішньому середовищі, створюючи передумови для стійкого розвитку;

– процедура опрацювання анкети-дос'є визначення рівня економічної безпеки підприємства, у якій описується послідовність дій розрахунку інтегрального індексу та подальшого використання отриманої інформації, що дає змогу забезпечити прозорість, структурованість і стандартизацію даних про стан економічної безпеки підприємства; це сприяє зменшенню інформаційної асиметрії між зацікавленими сторонами й підприємством, ураховуючи їх інтереси й запити, що, в свою чергу, створює умови для формування довгострокових партнерських відносин і сталого розвитку підприємства.

4. Теоретичне та практичне значення результатів роботи.

Авторкою розроблено методичний підхід до побудови моделі інтегрального індексу оцінювання рівня економічної безпеки підприємства, моделі інтегрального індексу оцінювання рівня економічної безпеки підприємства і механізм діагностики економічної безпеки.

Практичне і теоретичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні положення, методичні аспекти, підходи й принципи аналітичного інструментарію діагностики економічної безпеки підприємств трансформовано в практичні моделі, механізми й процедури. Вони дають змогу оперативно оцінювати рівень економічної безпеки підприємства й розробляти ефективні управлінські рішення, спрямовані на своєчасне усунення загроз і зміцнення захисних механізмів. Одержані наукові результати впроваджено у виробничо-фінансовій діяльності:

- СТОВ «Маяк» (акт про впровадження результатів б/н від 17.01.2025 р.);
- ФГ «Зміївське» (довідка б/н про впровадження результатів від 27.01.2025 р.);
- ГО «Інститут економічних та еколого-енергетичних досліджень» (довідка №ГО/0502 про результати практичного впровадження наукового доробку від 5 лютого 2025 року).

Результати дисертаційної роботи використано в освітньому процесі Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», а саме в навчальних матеріалах дисциплін «Аналіз та візуалізація даних» та «Економічна діагностика» (акт про впровадження б/н від 15.01.2025 р.).

5. Апробація/використання результатів дисертації.

Результати досліджень авторки обговорювались на наступних конференціях:

– XII Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 13 вересня 2024 р.);

– Міжнародній науково-практичній конференції «Організаційний та обліково-фінансовий механізми управління економічною безпекою підприємництва» (м. Харків, 12 грудня 2024 р.);

– Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи стабільного економічного розвитку та економічної безпеки: світовий досвід та вітчизняні реалії» (м. Запоріжжя, 13 грудня 2024 р.).

6. Дотримання принципів академічної доброчесності

Дисертація Нор Віти Віталіївни є оригінальною роботою, виконана здобувачкою самостійно й доброчесно, текст рукопису дисертаційної роботи не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату, запозичень та не містить ознак академічного шахрайства. (довідка від 03.02.2025 р.).

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

Основний зміст дисертаційної роботи, наукові результати, положення, висновки й пропозиції висвітлено в 9 наукових працях, з яких:

– 6 статей, що входять до переліку наукових фахових видань України, визнаних фаховими з економіки (з яких 1 стаття у співавторстві і 5 одноосібних статей);

– також результати досліджень опубліковано в 3 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Нор В. В. Ретроспективний аналіз становлення та розвитку понятійного апарату економічної безпеки підприємства. 2024. Економічний простір. № 191. С. 303–308. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-50>

2. Нор В. В. Концепція аналітичного забезпечення діагностики економічної безпеки підприємства. Причорноморські економічні студії. 2024. № 87. С. 39–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.87-6>

3. Калінеску Т. В., Ревенко Д. С., Нор В. В. Концепт формування аналітичного інструментарію діагностики економічної безпеки підприємства. Часопис економічних реформ. 2024. № 4 (56). С. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.32620/cher.2024.4.02>

Особистий внесок: обґрунтовано етапи формування аналітичного інструментарію діагностики економічної безпеки підприємства.

4. Нор В. В. Розробка аналітичного інструментарію діагностики економічної безпеки підприємства. Проблеми системного підходу в економіці. 2024. № 4 (97). С. 35–41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2024-4-5>

5. Нор В. В. Розробка механізму діагностики економічної безпеки підприємства. Трансформаційна економіка. 2024. № 4 (09). С. 18–24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2024-9-3>

6. Нор В. В. Роль інформаційної прозорості в управлінні економічною безпекою підприємств: стейкхолдер-орієнтований підхід. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2024. № 31. С. 46–51. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.31.2024.319018>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. Нор В. В. Вибір підходів до моделювання рівня економічної безпеки підприємства. Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф., 13 вер. 2024 р., Одеса, ОНЕУ, 2024. С. 308–309.

8. Нор В. В. Методи машинного навчання в аналітичному забезпеченні діагностики економічної безпеки підприємства. Організаційний та обліково-фінансовий механізми управління економічною безпекою підприємництва: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф., 12–13 груд. 2024 р., Харків, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2025. С. 220–221.

9. Нор В. В. Інструментарій логічного обґрунтування відбору показників для моделювання економічної безпеки підприємства. Перспективи стабільного економічного розвитку та економічної безпеки: світовий досвід та вітчизняні реалії: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 13 груд. 2024 р., Запоріжжя, Клас. приват. ун-т, 2024. С. 48–52.

8. Висновок наукового керівника

Виконання індивідуального навчального плану, індивідуального плану наукової роботи, досягнення результатів навчання за відповідною освітньо-науковою програмою та написання дисертаційної роботи Нор Вітою Віталіївною – вважаю успішним. Дисертаційна робота є результатом самостійного дослідження, завершеною науковою працею, яка містить наукову новизну. Вона виконана на належному науковому рівні та відповідає встановленим вимогам до дисертацій докторів філософії, і може бути рекомендована до захисту, а її авторка Нор Віта Віталіївна, до присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка.

Отже, вважаємо що дисертаційна робота Нор Віти Віталіївни «Аналітичний інструментарій діагностики економічної безпеки підприємств»,

подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44). Відтак, може бути представлена до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Головуючий на засіданні кафедри
економіки та публічного управління
Національного аерокосмічного
університету ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»,
д-р наук з держ. упр., професор

Вероніка КОВАЛЬЧУК